

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ШКІЛЬНОГО КУРСУ ЛІТЕРАТУРИ У РЕАЛІЯХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ НУШ

Яценко Т. О.

Україна, м. Київ, Інститут педагогіки НАПН України

Новий зміст шкільної літературної освіти у реаліях змішаного чи дистанційного навчання передбачає використання цифрових ресурсів та онлайн-інструментів як одного із засобів реалізації інноваційних підходів до організації освітнього процесу на уроках шкільного курсу літератури Нової української школи. Їх продумане застосування сприяє формуванню в учнів здатності впевнено і відповідально використовувати цифрові технології в навчанні та різних життєвих ситуаціях, дотримуючись принципів академічної доброчесності, що є сутністю ключової інформаційно-комунікаційної компетентності.

На її послідовне формування орієнтують навчальний матеріал і методичний апарат підручників нового покоління шкільного курсу літератури НУШ – «Українська література. 5 клас» та «Література (українська та зарубіжна). 5 клас» (гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України», наказ МОН України № 140 від 8 лютого 2022 р.), підготовлених фахівцями Інституту педагогіки НАПН України [1; 2].

У процесі опрацювання навчальних тем підручників залучено різноманітні цифрові додатки, що дають змогу п'ятикласникам отримати допоміжну інформацію для глибокого засвоєння програмового матеріалу через сканування QR-кодів, застосування цифрових сервісів Word It Out, Write Comics, використання інтернет-ресурсів.

Так, для переконливої мотивації учнів прочитати казку Лесі Українки «Лелія» запропоновано завдання випереджувального характеру: «У казці, з якою ти зараз ознайомишся, діють незвичайні персонажі. Хто вони? Згадайся, прочитавши заголовок твору. Свої передбачення оформи у вигляді «хмари слів»: намалюй або ж скористайся цифровим сервісом Word It Out тощо» [1, с. 46]. У рубриці «Читай і досліджуй!» подано пізнавально-пошукове

завдання для розвитку дослідницької діяльності школярів: «Ти, напевно, помітив/помітила, що в казці «Лелія» Леся Українка описує багато квітів. Самостійно або разом із однокласниками/однокласницями підготуй «Словничок назв українських квітів». Для цього випиши назви квітів із казки, знайди їх опис в інформаційних інтернет-джерелах і, використовуючи світлини (бажано з власної фотоколекції), підготуй цікаву презентацію свого дослідження» [1, с. 58].

Під час вивчення казки О. Іваненко «Цвітарінь» школярам рекомендовано таке завдання із рубрики «Уколі мистецтв»: «Зіскануй QR-код і послухай мелодію «Жайворонок» у виконанні гранд-оркестру Поля Морія. Які кольори, образи ти уявляв/уявляла, слухаючи цю мелодію? Які світлини із відеоряду цього кліпу тобі сподобалися найбільше? Якими із них можна було б проілюструвати казку О. Іваненко «Цвітарінь»?» [1, с. 147].

На уроках інтегрованого курсу літератур (української та зарубіжної) у процесі роботи над текстом арабської народної казки «Аладдін» зі збірки «Тисяча і одна ніч» учням запропоновано виконати таке завдання пізнавально-пошукового характеру: «У наші дні у більшості країн світу для позначення тисячі часто використовується лише одна літера «к». Зрозуміти сенс такого позначення легко на прикладі запису 4к, що позначає можливості монітора. Якщо ти розумієшся на комп'ютерах, то знаєш, характеристика 4к вказує приблизно на 4 тисячі пікселів по горизонталі. Якщо тебе зацікавила ця інформація, дізнайся про походження такого позначення числа 1000» [2, с. 42].

Вагомим дидактичним засобом для ефективного навчання на уроках літератури в 5 класі, особливо в умовах дистанційного чи змішаного навчання, є цифрові додатки до підручників української літератури (<http://inform1.yakistosviti.com.ua/ukrainska-literatura/5-klas>); та інтегрованого курсу літератур (<http://inform1.yakistosviti.com.ua/intehrovanyi-kurs-literatur-ukrainska-i-zarubizhna/5-klas>). У підручниках указано QR-коди, через які учні мають змогу

скористатися цифровим додатком, як під час уроку, так і в процесі самостійної роботи з навчальною книгою.

Цифрові додатки містить матеріал, рекомендований для опрацювання у рубриках «Поміркуй!», «Читай і досліджуй!», «У колі мистецтв», «Читацьке дозвілля». Конкретизуємо прикладами.

У процесі вивчення української народної казки «Яйце-райце» у рубриці «Поміркуй!» передбачено завдання, виконання якого потребує звернення до цифрового додатку: «Зіскануй QR-код і прослухай ще раз казку «Яйце-райце», уважно стежачи за її текстом у підручнику, та виконай такі завдання: 1). Поділи казку на частини. Дай кожній із них заголовки. 2). Зверни увагу на початок казки, її кінцівку. Чи всі частини пов'язані між собою за змістом? Як ти думаєш чому? 3). Виділи в тексті казки ознаки казок про тварин, героїко-фантастичних (чарівних), соціально-побутових. Яких ознак більше?»[1, с. 35].

У рубриці «Читацьке дозвілля», що повністю переміщена у цифровий додаток до означених підручників, зазначається: «Цікаво і змістовно організувати своє читацьке дозвілля ти зможеш, скориставшись QR-кодом». Рубрика спрямовує юних читачів до перегляду екранізацій художніх творів, мультфільмів, прослуховування музики, віртуального відвідування музеїв, картинних галерей тощо. Такий вид діяльності не лише сприятиме організації пізнавального дозвілля школярів, а є одним із варіантів поглибленого вивчення матеріалу. У цифрових додатках також презентовано повні тексти великих за обсягом художніх творів, уривки яких подано в підручниках.

Підвищенню якості шкільної літературної освіти в умовах змішаного чи дистанційного освітнього процесу сприяє навчальне забезпечення, як у друкованому, так і в електронному варіантах. Зокрема, навчальні посібники з української літератури «Зошит моїх досягнень. 5 клас» (друкований варіант) (автори – Т. Яценко, Г. Івашина) та з інтегрованого курсу літератур (електронний варіант) (автори – Т. Яценко, І. Тригуб, Г. Івашина), що розроблено на основі технології формувального оцінювання навчальних досягнень учнів [3; 4].

У зошитах запропоновано визначення індивідуальних цілей, шляхів досягнення особистісно значущих для учнів завдань у межах програмових навчальних тем, застосовано практики рефлексії, самооцінювання, взаємооцінювання та можливість оцінювання учителем, батьками чи близькими людьми навчальних досягнень учнів.

Подано різнорівневі запитання та завдання в тестовій формі (закритого і відкритого типів), творчі завдання для поточного оцінювання роботи над конкретними художніми творами та підсумкові семестрові роботи, що сприятиме формуванню предметної читацької та ключових компетентностей п'ятикласників.

Окремо до підручників української літератури та інтегрованого курсу літератур на загальнодоступній освітній платформі виділено цифрові ресурси для вчителів-словесників (<http://yakistosviti.com.ua/uk/Ukrayinska-literatura-2021>; <http://yakistosviti.com.ua/uk/Integrovanii-kurs-literatur-ukrayinskoyi-ta-zarubizhnoyi>), де представлено модельні навчальні програми з української літератури та інтегрованого курсу літератур (української та зарубіжної), навчальні програми з української літератури та інтегрованого курсу літератур (української та зарубіжної), календарно-тематичні планування уроків української літератури та інтегрованого курсу літератур (української та зарубіжної) для 5 класу та пілотного 6 класу.

Отже, змістове наповнення нових чинних підручників шкільного курсу літератури і цифрові додатки до них засвідчують реалізацію інноваційних підходів до вивчення літератури в реаліях змішаного та дистанційного навчання.

Література:

1. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Слижук О. А. Українська література: підруч. для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2022. 256 с.
2. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А. Література (українська та зарубіжна): підручник для 5 класу закладів загальної

середньої освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2022. Ч. 1. 240 с.;
Ч. 2. С. 240 с.

3. Яценко Т. О., Івашина Г.М. Зошит моїх досягнень. 5 клас. Українська література. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2022. 64 с.

4. Яценко Т. О., І. Тригуб, Івашина Г.М. Зошит моїх досягнень. 5 клас. Література (українська та зарубіжна). Київ: Видавничий дім «Освіта», 2022. Ч.І. 64 с.